

SÖNDAGSSKOLANS HANTERING AV MASSMEDIAS RAPPORTERING OM KATASTROFER OCH OLYCKOR

Av: Odd Ketil Sæbø

När det inträffar större katastrofer och olyckor som sätter sin prägel på nyhetsrapporteringen påverkar detta ofta barn. Nyheterna kan ge upphov till rädsla och ångest. Ofta tar man upp nyheterna i skolan och har samtal eller markerar händelsen på något sätt, för att hjälpa barnen att bearbeta och sätta ord på sina känslor. I förskolan hanterar man händelserna på olika sätt, bland annat beroende på barnens ålder. Olika omständigheter avgör om man också bör prata om tragedin i söndagsskolan.

Om det finns barn i söndagsskolan som är direkt berörda av tragedin, genom att familj, släkt eller vänner är bland de drabbade, bör du tillsammans med barnets familj planera den första samlingen. Ni kan gemensamt komma fram till vad som ska sägas, och hur ni kan markera det som hänt med till exempel ljusständning och bön för dem som drabbats. Ta er tid att tillsammans prata om det som har hänt (se råd nedan).

Om ni upplever att barnen funderar mycket på händelsen kan ni markera den på något sätt i söndagsskolan.

Barnen behöver bearbeta sina intryck i samband med det som hänt, men samtidigt behöver de en strukturerad och trygg vardag. Om man träffas i söndagsskolan först långt efter händelsen kan det vara ett riktigt val att inte ta upp den på något särskilt sätt. Istället kan man bidra till att skapa struktur, normalisering och trygghet i barnens vardag.

Hur ska man prata med barn om katastrofer och olyckor som tas upp i nyhetsrapporteringen? I samband med terrordåden vid regeringsbyggnaden i Oslo och på Utøya den 22 juli 2011, skickade den norska regeringen ut följande råd för hur man skulle hantera händelserna i förskolan. Råden kan vara bra även i andra sammanhang.

1. Försök att vara lugn. Ta dig god tid att prata med barnen och ungdomarna om det som har hänt. Förklara också att det är bra att fråga och berätta om det som de tänker på.

- Ta hänsyn till barnens ålder och det enskilda barnets behov.
- Somliga vill prata och andra vill inte. Var särskilt uppmärksam på de som inte vill.
- Svara på de frågor som barnen själva ställer. Följ upp de barn som inte vill prata genom att ta initiativ till samtal, men respektera också om de inte vill delta i samtalet.
- Ta dig tid, var observant och följ noga med i det som sägs. Se det enskilda barnet.

2. Det är viktigt att ge ärlig och lättbegriplig information. Kolla upp att barnen har förstått genom att fråga dem om vad de tycker och tänker.

- Förklara inte mer än vad barnen ber om.
- Låt barnen med egna ord berätta vad de har hört, känt, sett och upplevt.
- Använd enkla ord och förklaringar.
- Lyssna på barnens tankar.

3. Försäkra dig om att barnen är trygga och tillbringa mycket tid tillsammans (utomhusaktiviteter, lästunder och liknande). Visa omsorg och kärlek.

- Visa att du är trygg.
- Var extra närvarande. Var generös med tröst och tid till barnen.
- Var tillsammans med barnen i samtal, lek och aktiviteter.
- Låt barnen vid behov få bidra till sorgearbetet. Det kan till exempel vara fint att låta barnen få tända ljus och rita som en del av samtalen, men ge också utrymme för andra impulser, intryck och upplevelser.
- Försök låta vardagen fortsätta så normalt som möjligt. Ställ inte in aktiviteter som barnen har sett fram emot om det kan undvikas.

4. Berätta positiva saker om hjälparbetet och allt som görs för att hjälpa de drabbade.

- Fokusera på de positiva berättelserna, på allt som hjälparbetarna kan göra och på den kärlek som kommer till uttryck mellan människor i situationen.

5. Samtal mellan vuxna kan skrämma barn i onödan. Var uppmärksam på vad barnen råkar få höra. Begränsa tillgången till nyhetsrapporteringen både på internet och i tv, radio och tidningar. Framför allt tv-bilder kan förvärra barns stressupplevelser.

- Var uppmärksam på vad barn råkar få höra. Prata inte över huvudet på barnen.
- Barn bör inte i onödan utsättas för dramatiska bilder. Använd avstängningsknappen.

Källor: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress, Senter for krisepsykologi i Bergen och Barneombudet i Norge.

